

МАТЕРІАЛИ

**II науково-практичної
internet-конференції з
міжнародною участю
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЯКОСТІ, МЕНЕДЖМЕНТУ І
ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ І
ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я»**

(19 січня 2024 р.)

*Міністерство охорони здоров'я України
Міністерство освіти і науки України
Національний фармацевтичний університет
Кафедра управління та забезпечення якості у
фармації*

МАТЕРІАЛИ

**II науково-практичної internet-конференції з міжнародною участю
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ, МЕНЕДЖМЕНТУ І
ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ І ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я»
(19 січня 2024 р.)**

MATERIALS

**of II scientific and practical internet-conference
with international participation
«ACTUAL PROBLEMS OF QUALITY, MANAGEMENT,
AND ECONOMY IN PHARMACY AND HEALTH CARE»
(19 January 2024)**

Харків

2024

УДК 330.101:615.1

Редакційна колегія:

Головний редактор:

проф. Крутських Т.В.

Члени редакційної колегії:

проф. Посилкіна О.В., проф. Літвінова О.В.

Реєстр з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій: реєстраційне свідоцтво № 589 від 11.12.2023 р.

Актуальні проблеми якості, менеджменту і економіки у фармації і охороні здоров'я: матер. II міжнарод. наук.-практ. internet-конференції з міжнар. участю, Харків, 19 січня 2024 / ред. кол.: Т.В. Крутських, О.В. Посилкіна, О.В. Літвінова, Харків : НФаУ, 2024. – 515 с.

Actual problems of quality, management, and economy in pharmacy and health care: materials of II scientific and practical internet-conference with international participation. January 19, 2024 / ed. board. : T.V. Krutskikh, O.V. Posilkina, O.V. Litvinova, Kharkiv : NUPh, 2024. – 515 p.

Збірник містить матеріали II науково-практичної конференції, які присвячені обговоренню наукових та практичних проблем управління якістю і менеджменту в фармації і охороні здоров'я; визначенню напрямів удосконалення господарської й інноваційної діяльності підприємств (організацій, закладів) у ринковій економіці, підготовки сучасних кадрів із залученням вчених, фахівців-практиків, викладачів навчальних закладів та дослідників, докторантів, аспірантів, підприємців з України та зарубіжжя.

Матеріали подаються мовою оригіналу

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Котвіцька А.А. – доктор фармацевтичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, в.о. ректора Національного фармацевтичного університету (голова);

Федосов А.І. – доктор фармацевтичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Національного фармацевтичного університету (співголова);

Владимирова І.М. – доктор фармацевтичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Національного фармацевтичного університету (співголова);

Крутських Т.В. – доктор фармацевтичних наук, професор, завідувачка кафедри управління та забезпечення якості у фармації Національного фармацевтичного університету (співголова);

Коваленко С.М. – доктор фармацевтичних наук, професор кафедри управління та забезпечення якості у фармації Національного фармацевтичного університету (співголова);

Посилкіна О.В. – доктор фармацевтичних наук, заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри управління та забезпечення якості у фармації Національного фармацевтичного університету (співголова);

Літвінова О.В. – доктор фармацевтичних наук, професор кафедри управління та забезпечення якості у фармації Національного фармацевтичного університету;

Братішко Ю.С. – доктор фармацевтичних наук, професор, завідувачка кафедри організації, економіки та управління фармацією Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного університету;

Гладкова О.В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри управління та забезпечення якості у фармації Національного фармацевтичного університету;

Глєбова Н.В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри управління та забезпечення якості у фармації Національного фармацевтичного університету;

Деренська Я.М. – кандидат економічних наук, доцент кафедри управління та забезпечення якості у фармації Національного фармацевтичного університету;

Зборовська Т.В. – кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри управління та забезпечення якості у фармації Національного фармацевтичного університету.

Ткаченко О.В. <i>Національний фармацевтичний університет, м. Харків</i> Підходи до розробки документованої інформації з управління водогосподарською діяльністю на хіміко-фармацевтичних і біотехнологічних підприємствах	214
Секція 4 Регуляторна діяльність у сфері обігу лікарських засобів	217
Дмитренко Є.В., Кузяк І.С., Беляєва О.І. <i>Одеський національний медичний університет, м. Одеса</i> Шляхи підвищення безпеки використання лікарських засобів у пацієнтів дитячого віку	217
Кузяк І.С., Соболєнко О.А., Беляєва О.І., <i>Одеський національний медичний університет, м. Одеса</i> Аналіз сучасних аспектів обігу безрецептурних лікарських засобів як основи реалізації концепції відповідального самолікування	219
Немченко А.С.¹, Бабенко М.М.², Назаркіна В.М.¹ ¹ <i>Національний фармацевтичний університет, м. Харків</i> ² <i>ДП «Державний експертний центр МОЗ України», м. Київ</i> Проблеми узгодження регулювальних переліків лікарських засобів та їхня роль у забезпеченні доступності ліків	221
Секція 5 Актуальні проблеми реформування системи охорони здоров'я в Україні	224
Гладкова О.В.¹, Паливода І.О.² ¹ <i>Національний фармацевтичний університет, м. Харків</i> ² <i>ТОВ «ФРЕЗЕНІУС МЕДИКАЛ КЕР УКРАЇНА», м. Київ</i> Формування leap-мислення в ЗОЗ	224
Гладкова О.В.¹, Ткаченко Т.І.² ¹ <i>Національний фармацевтичний університет, м. Харків</i> ² <i>ТОВ «ФРЕЗЕНІУС МЕДИКАЛ КЕР УКРАЇНА», м. Чернігів</i> Особливості стратегічного планування ресурсами закладів охорони здоров'я	227
Гладкова О.В.¹, Ткачук Б.В.² ¹ <i>Національний фармацевтичний університет, м. Харків</i> ² <i>ТОВ «ФРЕЗЕНІУС МЕДИКАЛ КЕР УКРАЇНА», м. Харків</i> Підвищення ефективності використання діалізних місць в ЗОЗ	231
Гусар О.О., Литвінова О.В. <i>Національний фармацевтичний університет, м. Харків</i> Роль стратегічного управління інноваційним розвитком ЗОЗ	235
Феденько С.М., Бойчук В.О. <i>Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ</i> Організаційні аспекти цифровізації фармації	239

Кузяк І.С., Соболєнко О.А., Бєляєва О.І.,

Одеський національний медичний університет, м. Одеса

Аналіз сучасних аспектів обігу безрецептурних лікарських засобів як основи реалізації концепції відповідального самолікування

iryna.kuziak@onmedu.edu.ua

Безрецептурні лікарські засоби (ЛЗ) виступають невід'ємною та одночасно необхідною умовою для успішного розвитку концепції відповідального самолікування. Серед переваг системи відповідального самолікування є економія часу та фінансових витрат пацієнтів, зменшення навантаження на лікарів, особливо первинної ланки медичної допомоги, а також інтенсивне впровадження фармацевтичної опіки та активне формування номенклатури безрецептурних ЛЗ. Незважаючи на об'єктивну доцільність, одночасно загострюються чисельні проблеми, які пов'язані із поширенням практики самолікування серед населення України. Таке явище зумовлено активізацією діяльності з промоції ліків фармацевтичними підприємствами, доступність інформаційних ресурсів, через які населення отримує інформацію про ЛЗ та можливість їх застосування тощо. На практиці ми спостерігаємо як значна частина ЛЗ реалізується (відпускається) в Україні без рецепта лікаря, що призводить до неконтрольованого їх споживання громадянами. Процес самолікування збільшується через обмежену доступність до сімейного лікаря, агресивну маркетингову політику фармацевтичних компаній та неконтрольоване рекламування.

Метою дослідження було проаналізувати вітчизняне нормативно-правове регулювання обігу безрецептурних ЛЗ. На першому етапі визначено, що в Україні за категорією відпуску ЛЗ поділяються на дві групи: безрецептурні та рецептурні ЛЗ. Препарати обох груп споживач може придбати лише в аптечних закладах. Проте, у країнах Європейського Союзу виділяють три групи: рецептурні ЛЗ – Rx, які відпускаються з аптечних закладів за рецептом лікаря; OTC – ЛЗ, які є безрецептурними та можуть реалізовуватися в магазинах, на

авто-заправках тощо; безрецептурні ЛЗ, які реалізуються тільки в аптечних закладах без рецепта лікаря (behind-the-counter – BTC або Pharmacist-Only medicines – POM). Продаж ЛЗ групи POM, які можуть бути придбані без рецепта лікаря, повинен здійснювати виключно фармацевт. Під час реалізації (відпуску) таких ЛЗ фармацевти зобов'язані дотримуватися спеціальних вимог, які спрямовані на те, щоб споживачі були належним чином поінформовані щодо безпечного та доцільного застосування придбаних ліків. Для забезпечення належного рівня надання інформації були затверджені протоколи фармацевта при відпуску ЛЗ без рецепта наказом МОЗ України від 05.01.2022 № 7. Далі проведено аналіз номенклатури препаратів безрецептурного відпуску. З метою координації лікарського забезпечення в Україні у 1995 р. було видано Наказ МОЗ № 153, яким вперше затверджено Перелік препаратів, що відпускаються без рецепта. Починаючи з 2005 року, Переліки безрецептурних препаратів переглядалися і затверджувалися щорічно, спостерігалось зростання кількості препаратів дозволених до відпуску без рецепта. Темпи зростання за останні роки дещо стабілізувалися, і сьогодні їх номенклатура становить 3191 ЛЗ за торговими найменуваннями. На наступному етапі проведено аналіз регулювання процесу рекламування безрецептурних ЛЗ. Так, наказом МОЗ від 18.07.2023 № 1295 затверджено Перелік лікарських засобів, заборонених до рекламування, які відпускаються без рецепта. До Переліку включено 513 торговельних назв безрецептурних ЛЗ. Згодом введення його в дію було призупинено тому, що він мав певну невідповідність інформації з даними, що містяться в Державному реєстрі ЛЗ України, які вносяться за результатами процедури державної реєстрації ЛЗ. Тому, до 01.03.2024 року рекламування безрецептурних ЛЗ здійснюватиметься на основі даних Державного реєстру ЛЗ. Зараз на громадське обговорення пропонуються удосконалені критерії заборони рекламування безрецептурних ЛЗ.

Таким чином, встановлено, що обіг безрецептурних ЛЗ в Україні й досі підлягає удосконаленню як з боку регуляторних органів, так і на рівні фармацевтичних підприємств, а фармацевтичний фахівець повинен постійно підвищувати власну обізнаність з питань відпуску безрецептурних ЛЗ з метою підвищення безпеки їх застосування.